

VÝVOJ POPLATKOV ZA POUŽÍVANIE CESTNEJ SIETE VO VYBRANÝCH ŠTÁTOCH EURÓPY A V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

DEVELOPMENT OF TOLL FOR ROAD NETWORKS USING IN SOME OF EUROPE'S STATES AND SLOVAK REPUBLIC

Miloš Poliak¹

*Anotácia:*Náklady na elektronické mýto predstavujú dôležité náklady dopravcu. Tento príspevok analyzuje vývoj poplatkov za používanie cestnej siete vo vybraných štátoch: Nemecku, Českej republike, Rakúsku, Poľsku, Maďarsku, Belgicku, Holandsku, Luxembursku, Švédsku, Dánsku a Švajčiarsku. Príspevok tiež analyzuje vývoj sadzieb a rozsah spoplatnenia cestnej siete v Slovenskej republike.

Kľúčové slova: cestná, doprava, mýto, náklady, vývoj

*Summary:*Electronics tolls cost are important hauliers cost. This article analyzes to development of toll for road networks using in some of Europe's states: Germany, Czech Republic, Austria, Poland, Hungary, Belgium, Netherlands, Luxemburg, Sweden, Denmark and Switzerland. The article analyzes to development and volume of tolling in Slovak Republic.

Key words: road, transport, toll, cost, development

1. ÚVOD

Od roku 2009 sa vo viacerých krajinách EÚ menili sadzby mýta, resp. rozsah spoplatnenia cestnej infraštruktúry. V SR sa s predpokladaným termínom od 1. 1. 2010 uvažuje so spustením elektronického mýta, ktorého sadzby budú jedny za navyšších v okolitých štátoch. Z tohoto dôvodu cieľom tohoto príspevku je analyzovať úroveň sadzieb elektronického mýta a poplatkov za používanie cestnej siete vo vybraných štátoch a ich komparácia s úrovňou sadzieb platných pre SR.

2. VÝVOJ SADZIEB ELEKTRONICKÉHO MÝTA VO VYBRANÝCH ŠTÁTOCH

Pri vývoji sadzieb elektronického mýta sú analyzované krajiny, ktorých územím sa najviac vykonávajú prepravy slovenských dopravcov. Ide predovšetkým o Nemecko, Českú

¹ doc. Ing. Miloš Poliak, PhD., Žilinská univerzita v Žiline, Fakulta prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov, Katedra cestnej a mestskej dopravy, Univerzitná 1, 01026 Žilina, tel.: +421 41 513 3531, e-mail: milos.poliak@fpedas.uniza.sk

republika, Rakúsko, Poľsko, Maďarsko, Belgicko, Holandsko, Luxembursko, Švédsko, Dánsko a Švajčiarsko.

2.1 Nemecko

Elektronickému mýtu v Nemecku podliehajú všetky vozidlá s celkovou hmotnosťou nad 12 t okrem vozidiel prepravujúcich tovar určený na výstavy a cirkusy. Mýtu podlieha v Nemecku približne 12 000 km pozemných komunikácií s výnimkou diaľnice A98 v oblasti medzi Laufenburgom a Luttingenom a medzi Tiengenom-západ a Lauchringenom.

V Nemecku od 1. 1. 2009 došlo k výraznému zvýšeniu sadziieb mýta napriek protestom tamajších dopravcov (tab. 1). Podľa Hermanna Grewera, prezidenta spolkového zväzu cestnej nákladnej dopravy a logistiky, zvýšenie sadziieb mýta v Nemecku spôsobí zánik 4 000 až 5 000 dopravcov. Najvyšší nárast mýta, o 89 % oproti sadzbám platným v roku 2008, nastal pre vozidlá do 3 náprav s emisnou triedou motora Euro 2 a nižšej, pre ktoré sa sadzby zmenili z úrovne 0,145 €/km na 0,274 €/km. V prípade vozidiel emisnou triedou Euro 2 a nižšou a s počtom náprav 4 a viac sa mýto zvýšilo z 0,155 €/km na 0,288 €/km, čo predstavuje zvýšenie o 85,8 %. V kategórii vozidiel s najvyšším podielom ich prevádzkovania na trhu, vozidiel s emisnou triedou Euro 3 došlo k zvýšeniu sadzby mýta o 56,9 % pre vozidlá so 4 a viacerými nápravami, resp. o 58,3 % pre vozidlá do 3 náprav. Najnižšie zvýšenie sadziieb mýta v Nemecku nastalo v prípade emisnej triedy Euro 4, o 40,8 %. V prípade Euro 5 a EEV zvýšenie predstavuje približne úroveň 41 %.

V prípade stanovenia počtu náprav pre výpočet výšky mýtného v Nemecku, zdvíhateľná náprava sa počíta za nápravu bez ohľadu na to, či je alebo nie je použitá.

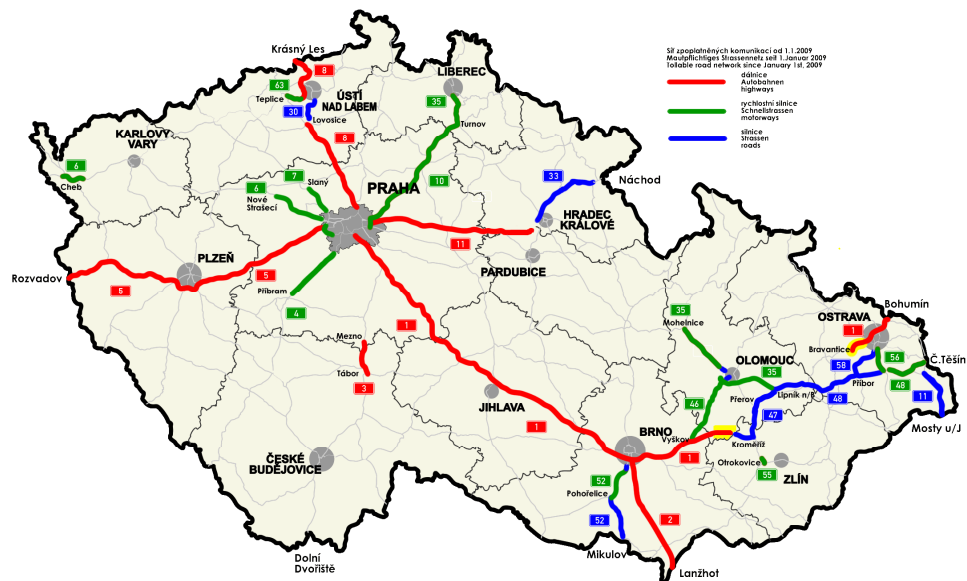
Tab. 1 - Vývoj sadziieb elektronického mýta v Nemecku bez DPH

Emisná trieda	sadzby platné do 31. 12. 2008		sadzby platné od 1. 1. 2009		Zvýšenie sadziieb v €/km		Zvýšenie sadziieb v %	
	do 3 náprav	4 a viac náprav	do 3 náprav	4 a viac náprav	do 3 náprav	4 a viac náprav	do 3 náprav	4 a viac náprav
Euro 0	0,145	0,155	0,274	0,288	0,129	0,133	89,0%	85,8%
Euro 1	0,145	0,155	0,274	0,288	0,129	0,133	89,0%	85,8%
Euro 2	0,145	0,155	0,274	0,288	0,129	0,133	89,0%	85,8%
Euro 3	0,12	0,13	0,19	0,204	0,07	0,074	58,3%	56,9%
Euro 4	0,12	0,13	0,169	0,183	0,049	0,053	40,8%	40,8%
Euro 5	0,1	0,11	0,141	0,155	0,041	0,045	41,0%	40,9%
EEV	0,1	0,11	0,141	0,155	0,041	0,045	41,0%	40,9%

Zdroj: spracované autorom na základe www.tollcollect.de

2.2 Česká republika

V Českej republike sa v roku 2009 nebudú meniť sadzby elektronického mýta ani podmienky spoplatnenia. Aj v roku 2009 budú podliehať povinnosti platiť elektronické mýto (tab. 2) vozidlá s celkovou hmotnosťou 12 t a vyššou. Zmena vo vzťahu k spoplatneniu pozemných komunikácií v ČR nastane v rozsahu spoplatnenia, ktorý je uvedený na obr. 1.

Zdroj: www.premid.cz

Obr. 1 - Spoplatnené úseky elektronickým mýtom v ČR od 1. 1. 2009

Tab. 2 - Sadzby elektronického mýta platné v ČR v CZK/km

Emisná trieda	Diaľnice		Cesty I. triedy	
	do Euro 2	Euro 3 a vyššie	do Euro 2	Euro 3 a vyššie
2 nápravy	2,3	1,7	1,1	0,8
3 nápravy	3,7	2,9	1,8	1,4
4 a viac náprav	5,4	4,2	2,6	2

Zdroj:www.premid.cz

2.3 Rakúsko

V Rakúsku je povinný dopravca približne na 2 060 km cestnej siete uhrádzať elektronické mýto za používanie cestnej infraštruktúry pri prevádzkovaní vozidla s celkovou hmotnosťou nad 3,5 t. Sadzby mýta sa menili naposledy 1. 5. 2008, kedy došlo k zvýšeniu sadzieb elektronického mýta o 1,94 % (tab. 3), to znamená, sadzba za dvojnápravové vozidlo bez ohľadu na emisnú triedu motora vozidla je 0,158 €/km, pri prevádzkovaní vozidla s 4 alebo viacerými nápravami sadzba elektronického mýta je na úrovni 0,3318 €/km. Sadzby v tab. 3 sú uvedené bez dane z pridanej hodnoty.

Tab. 3 - Sadzby mýtného v Rakúsku v €/km

Kategória	od 1. 1. 2004	od 1. 7. 2007	od 1. 5. 2008	Zvýšenie v €/km	Zvýšenie v %
2 nápravy	0,1300	0,1550	0,1580	0,0030	1,94 %
3 nápravy	0,1820	0,2170	0,2212	0,0042	1,94 %
4 a viac náprav	0,2730	0,3255	0,3318	0,0063	1,94 %

Zdroj: spracované autorom na základe www.go-maut.at

2.4 Poľsko

V Poľsku od 1. 1. 2009 sú povinní dopravcovia pri každom nákladnom vozidle s najvyššou povolenou hmotnosťou vyššou ako 12 t zaplatiť poplatok za použitie cestnej siete formou kupónu podľa sadzobníka uvedeného v tab. 4.

Tab. 4 - Poplatok za používanie infraštruktúry v Poľsku v PLN

Kategória	Nákladné vozidlá		Autobus	
	Euro 0 a 1	Euro 2 a viac	Euro 0 a 1	Euro 2 a viac
24 hodín	38 (8,56 €)	38 (8,56 €)	16 (3,60 €)	14 (3,53 €)
7 dní	130 (29,28 €)	110 (24,77 €)	59 (13,29 €)	52 (11,71 €)
1 mesiac	400 (90,09 €)	360 (81,08 €)	156 (35,14 €)	140 (31,53 €)
12 mesiacov	3150 (709,46 €)	2600 (585,59 €)	1040 (24,23 €)	910 (204,95 €)

Zdroj: spracované autorom na základe www.prodopravce.cz

Tu je potrebné poznamenať, že zakúpený kupón je neplatný (pokuta za neplatný kupón je vo výške 3 000 PLN) v prípade, ak:

- samolepiaca časť nie je umiestnená v pravom dolnom rohu predného skla,
- samolepiaca časť a kontrolný kupón nie sú patrične označené,
- na kontrolnom kupóne nie je vyznačené evidenčné číslo alebo je vyplnené chybné,
- samolepiaca časť alebo kontrolný kupón sú poškodené,
- na kontrolnom kupóne sú známky chemických alebo mechanických úprav,
- kontrolný kupón je laminovaný alebo inak znemožnená kontrola platnosti kupónu.

2.5 Maďarsko

V Maďarsku je možné diaľnice, cesty pre motorové vozidlá a vybrané štátne hlavné cesty používať iba po zaplatení poplatku za používanie ciest formou zakúpenia e-známky, ktorej ceny sú uvedené v tab. 5. E-známku je možné zakúpiť na obdobie jedného dňa až obdobie jedného roka. Denná známka pre vozidlo nad 12 t celkovej hmotnosti stojí 2 760 HUF, čo predstavuje 9,52 €. Rôčná e-známka v Maďarsku pre jazdnú súpravu má cenu 683,11 €

Tab. 5 Poplatok za používanie infraštruktúry v Maďarsku v HUF

Kategória	do 7,5 t	do 12 t	nad 12 t
1 deň	2 760 (9,52 €)	2 760 (9,52 €)	2 760 (9,52 €)
týždenná	6 600 (22,77 €)	10 200 (35,19 €)	13 200 (45,54 €)
mesačná	12 600 (43,71 €)	18 000 (62,10 €)	22 500 (77,63 €)
ročná	106 500 (367,43 €)	159 000 (548,56 €)	198 000 (631,11 €)

Zdroj: spracované autorom na základe www.cesmad.sk

2.6 Belgicko, Holandsko, Luxembursko, Švédsko a Dánsko

V Belgicku, Holandsku, Luxembursku, Švédsku a Dánsku podliehajú nákladné vozidlá s celkovou hmotnosťou 12 t a vyššou poplatku za používanie cestnej siete, ktorý od 1. októbra 2008 je možné uhradiť formou elektronickej vinety. Poplatok zaplatený v jednej z menovaných krajín platí v čase platnosti vinety pre užívanie cestnej siete všetkých zmluvných štátov. Od 1. 1. 2009 došlo taktiež v týchto krajinách k zvýšeniu poplatku za užívanie cestnej siete. Cena vinety pre všetky vozidlá sa zvýšila približne o 6,8 % a zmena sadziieb vinet je uvedená v tab. 6 pre vozidlá s 3 a menej nápravami a v tab. 7 pre vozidlá s 4 a viacerými nápravami.

Tab. 6 Zmena sadziieb pre vozidlá s 3 a menej nápravami v SEK/km

Emisná trieda	sadzby platné do 31. 12. 2008			sadzby platné od 1. 1. 2009			Zvýšenie sadziieb v %		
	Euro 0	Euro 1	Euro 2 a viac	Euro 0	Euro 1	Euro 2 a viac	Euro 0	Euro 1	Euro 2 a viac
deň	72	72	72	77	77	77	6,9%	6,9%	6,9%
týždeň	236	209	182	252	223	194	6,8%	6,7%	6,6%
mesiac	874	774	683	933	826	729	6,8%	6,7%	6,7%
rok	8743	7741	6831	9337	8267	7295	6,8%	6,8%	6,8%

Zdroj: spracované autorom na základe www.prodopravce.cz

Tab. 7 Zmena sadziieb pre vozidlá so 4 a viacerými nápravami v SEK/km

Emisná trieda	sadzby platné do 31. 12. 2008			sadzby platné od 1. 1. 2009			Zvýšenie sadziieb v %		
	Euro 0	Euro 1	Euro 2 a viac	Euro 0	Euro 1	Euro 2 a viac	Euro 0	Euro 1	Euro 2 a viac
deň	72	72	72	77	77	77	6,9%	6,9%	6,9%
týždeň	373	336	300	398	359	320	6,7%	6,8%	6,7%
mesiac	1411	1275	1138	1507	1361	1215	6,8%	6,7%	6,8%
rok	14117	12751	11385	15076	13617	12158	6,8%	6,8%	6,8%

Zdroj: spracované autorom na základe www.prodopravce.cz

2.7 Švajčiarsko

Vo Švajčiarsku podliehajú poplatkom za používanie infraštruktúry všetky nákladné vozidlá s celkovou hmotnosťou vyššou ako 3,5 t. Výška mýtného sa vypočíta ako násobok celkovej povolenej hmotnosti vozidla alebo prívesovej súpravy bez ohľadu na okamžitú hmotnosť v tonách a ubehnutej vzdialenosti vo Švajčiarsku. Pri návesovej súprave sa sčíta pohotovostná hmotnosť návesu súpravy a celková povolená hmotnosť ťahača.

Nákladné vozidlá neevidované vo Švajčiarsku uhrádzajú poplatok formou registrácie prostredníctvom čipovej karty. Pri prvom príjazde do Švajčiarska vodič získa čipovú kartu, ktorou sa na termináloch eviduje vstup, resp. výstup z krajiny a zadáva stav kilometrov z počítadla ubehnutej vzdialenosti vozidla. Na základe rozdielu ubehnutej vzdialenosti sa vypočíta vzdialenosť ubehnutá vo Švajčiarsku a je možné stanoviť celkovú výšku poplatku.

Tab. 8 Zmena sadziieb mýtného vo Švajčiarsku

Kategória	do 31. 12. 2007	od 1. 1. 2008	od 1. 1. 2009	Zvýšenie od 1. 1. 2009 v %
Euro 0, 1, 2	0,0292	0,0307	0,0307	0 %
Euro 3	0,0215	0,0226	0,0266	18 %
Euro 4, 5, 6	0,0215	0,0226	0,0226	0 %

Zdroj: spracované autorom na základe www.cesmad.sk

Zvýšenie sadziieb elektronického mýta vo Švajčiarsku nastalo od 1. 1. 2008, kedy došlo k zvýšeniu výšky sadziieb o 5,2 %. Do 31. 12. 2008 boli sadzby rozdelené na dve skupiny, vozidlá spĺňajúce emisné limity Euro 0, 1 a 2 predstavovali jednu kategóriu, druhú kategóriu s nižším poplatkom predstavovali vozidlá spĺňajúce emisnú triedu Euro 3 a vyššie. Od 1. 1. 2009 vznikla samostatná kategória vozidiel Euro 3, pre ktoré sa sadzby zvýšili o 18 %.

3. SPOPLATNENIE CESTNEJ SIETE V SR

V súčasnosti je za vymedzené úseky diaľnic, rýchlостných ciest a ciest I. triedy stanovená úhrada v závislosti od celkovej hmotnosti vozidla a času platnosti zakúpenej diaľničnej známky. Aktuálne sadzby úhrady za používanie pozemných komunikácií cestnou nákladnou dopravou sú uvedené v tab. 9 stanovené Nariadením vlády SR č. 428/2008 Z. z..

Pre vozidlá s celkovou hmotnosťou nad 3,5 t nie je možné v roku 2009 zakúpiť diaľničnú nálepku s platnosťou 1 rok. Nálepka s najdlhšou platnosťou 9 mesiacov má platnosť od 1. 1. 2009 do 30. septembra 2009 z toho dôvodu, že od 1. 10. 2009 sa predpokladá pre túto kategóriu vozidiel zavedenie elektronického mýtného.

Tab. 9 Výška úhrady za užívanie vymedzených úsekov diaľnic, rýchlостných ciest a ciest I. triedy

Druh známky	Celková hmotnosť vozidla	
	3,5 až 12,0 t	nad 12 t
9 mesačná	495 €	810 €
mesačná	55 €	90 €
týždeň	24 €	40 €
denná	8,60 €	10 €

Zdroj: spracované autorom na základe platnej legislatívy

Výšku sadziieb mýta platného v SR od roku 2009 upravuje Nariadenie Vlády SR č. 350/2007, ktorým sa ustanovuje výška sadziieb mýta za užívanie vymedzených úsekov pozemných komunikácií.

Podľa zákona č. 25/2007 Z. z. budú mať povinnosť platiť elektronické mýto na vymedzených úsekoch ciest všetky vozidlá s celkovou hmotnosťou nad 3,5 t alebo jazdné súpravy s celkovou hmotnosťou nad 3,5 t, ktoré sú určené na prepravu tovaru a motorové vozidlá umožňujúce prepravu viac ako deväť osôb vrátane vodiča.

Tab. 10 Výška sadzieb mýta pre úseky diaľnic a rýchlostné cesty v €/km

Vozidlo	Kategória vozidla	EURO 0 - II	EURO III.	EURO IV, V, EEV
Nákladné vozidlá	3,5 t – do 12 t	0,093	0,086	0,083
	12 t a viac - 2 nápravy	0,193	0,183	0,179
	- 3 nápravy	0,202	0,193	0,189
	- 4 nápravy	0,209	0,199	0,196
	- 5 náprav	0,206	0,193	0,189
Osobné vozidlá	3,5 t – do 12 t	0,090	0,086	0,083
	12 t a viac	0,186	0,176	0,173

Zdroj: spracované autorom na základe platnej legislatívy

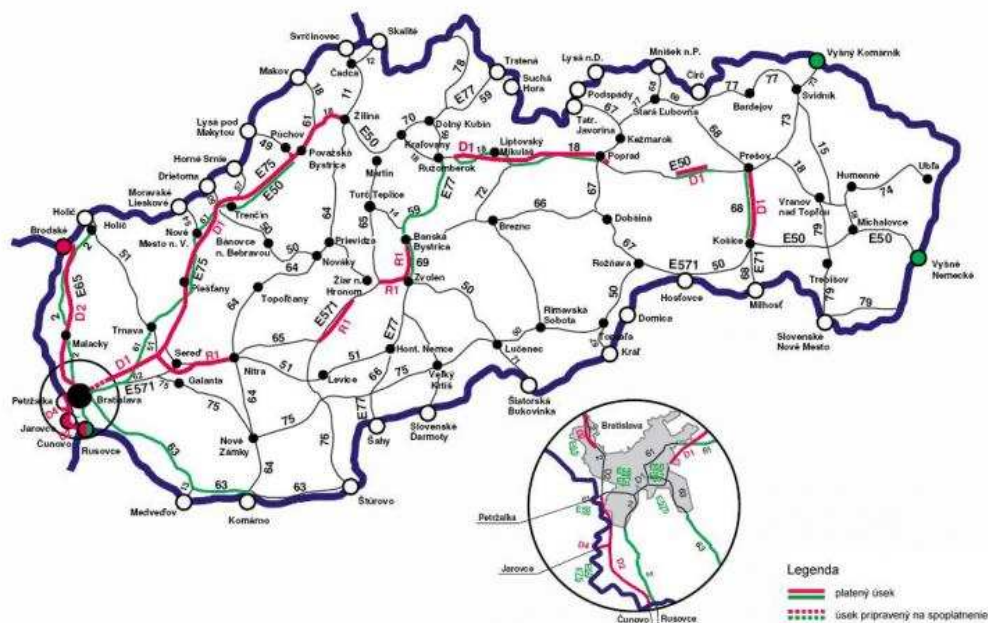
Tab. 11 Výška sadzieb mýta pre úseky ciest I. triedy

Vozidlo	Kategória vozidla	EURO 0 - II	EURO III.	EURO IV, V, EEV
Nákladné vozidlá	3,5 t – do 12 t	0,070	0,063	0,063
	12 t a viac - 2 nápravy	0,146	0,136	0,136
	- 3 nápravy	0,153	0,146	0,143
	- 4 nápravy	0,156	0,149	0,146
	- 5 náprav	0,153	0,146	0,143
Osobné vozidlá	3,5 t – do 12 t	0,066	0,063	0,063
	12 t a viac	0,139	0,133	0,110

Zdroj: spracované autorom na základe platnej legislatívy

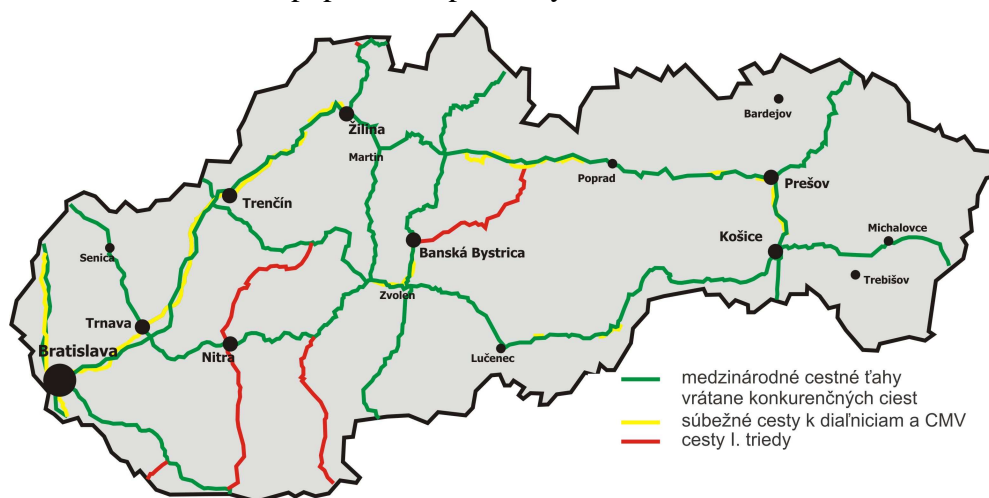
Nariadenie Vlády SR č. 350/2007 Z. z., ktorým sa ustanovuje výška sadzby mýta za užívanie vymedzených úsekov pozemných komunikácií, stanovuje osobitné sadzby pre diaľnice a rýchlostné cesty (tab. 10) a nižšie sadzby pre ostatné pozemné komunikácie spoplatnené formou elektronického mýta (tab. 11).

Po zavedení elektronického mýta v SR dôjde aj k výraznej zmene rozsahu spoplatnenia. Pred zavedením elektronického mýta je v súčasnosti spoplatnených 715 km ciest (obr. 2), po zavedení elektronického mýta sa uvažuje so spoplatnením približne 2 400 km (obr. 3) čo predstavuje nárast spoplatnenia o 336 %.

Zdroj: www.ssc.sk

Obr. 2 Rozsah spoplatnenia pozemných komunikácií k 1. 1. 2009

Zdroj: spracované autorom

Obr. 3 Cestná sieť spoplatnená po zavedení elektronického mýta

4. ZÁVER

Vzhľadom na to, že v nasledujúcom období sa očakáva nielen v SR, ale aj v ostatných krajinách zmena spoplatňovania používania cestnej siete, resp. sa zvyšujú sadzby za jej používanie, je potrebné konštatovať, že náklady dopravcu na infraštruktúru sa budú výrazne meniť. Uvedené zmeny postihnú nielen medzinárodných dopravcov ale taktiež vnútroštátnych

dopravcov po zavedení elektronického mýta v SR. V prípade medzinárodných dopravcov je potrebné uvažovať aj s ďalšími nákladmi súvisiacimi s emisnými zónami.

Vzhľadom na to, že nie je v možnostiach cestných dopravcov hľadať ďalšie interné rezervy, budú dopravcovia nútení preniesť zvýšené náklady aj na objednávateľov prepravy. Z tohto dôvodu by už v súčasnosti dopravcovia ale aj zasielatelia mali rozmýšľať na vytvorení tarify alebo metodiky, prostredníctvom ktorej sa budú prenášať tieto zvýšené náklady na prepravcu.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] POLIAK, M.: *Predpokladaný vývoj sadziieb elektronického mýta v niektorých európskych štátoch a jeho dopady z hľadiska dopravcov. Emisné zóny.*; 11. odborný seminár Aktuálne problémy v podnikaní v cestnej doprave – CEDOP 2009; Agroinštitút – Kongresová sála; 4. – 5. 2. 2009; Nitra; ISBN 978-80-8070-975-4; s. 144-155
- [2] Vyhláška č. 413/2007 Z. z., ktorou sa vymedzujú úseky diaľnic, ciest pre motorové vozidlá a ciest I. triedy s elektronickým výberom mýta
- [3] Nariadenie Vlády SR č. 350/2007 Z. z., ktorým sa ustanovuje výška sadzby mýta za užívanie vymedzených úsekov pozemných komunikácií
- [4] www.prodopravce.cz
- [5] www.ssc.sk
- [6] www.premid.cz
- [7] www.go-maut.at
- [8] www.tollcollect.de
- [9] www.cestmad.sk

Recenzenti: Doc. Ing. Vladimír Rievaj, PhD.
Žilinská univerzita v Žiline, FPEDaS, Katedra cestnej a mestskej dopravy
Ing. Petr Nachtigall
Univerzita Pardubice, DFJP, Katedra technológie a řízení dopravy